Культура 10

11-07-2026

Тиждень #9

Лекція #17г:

Різьба 20-ого і 21-го століть - сучасна українська скульптура
(початок - закінчення)

Завдання (з книжки *Українська Культура I*):

Прочитати:

Лекція #18:

Олександр Архипенко та його значення у світовому мистецтві
ст. 226-228
(старий підручник ст. 220-223)

Виконати:

***«Вправу-аналіз»* на ст. 227-228 у книжці, питання 1-4.**
(старий підручник ст. 221-222)

ОЛЕКСАНДЕР АРХИПЕНКО ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У СВІТОВОМУ МИСТЕЦТВІ

Олександер Архипенко вважається одним із найбільших скульпторів нових часів. Багато істориків мистецтва вважає Архипенка батьком модерної скульптури, бо він промостив шлях для модерної скульптури й найбільше змінив сам характер скульптури. Його значенню у розвитку модерної скульптури не дорівнює, мабуть, жодний інший скульптор.

Архипенко був одним із найбільших творчих новаторів у скульптурі. Його ідеї використовує багато сучасних скульпторів, але не завжди відмічають, наскільки вони завдячують Архипенкові.

Історики мистецтва начисляють аж 20 інновацій, впроваджених Архипенком у скульптуру. Серед них є такі:

- Зведення (редукція) форми до абстрактної ідеї предмета. Замість докладного зображення предмету, усе в нього є спрощене. Архипенко прагне, щоб глядач не так задумувався над значенням скульптури, як її відчув чи «пережив».
- Він впровадив нові матеріали до скульптури (напр. прозорі матеріали, як скло та пластика) і перший творив скульптури при комбінації матеріалів (напр. композиції, що складаються з дерева, металу й скла). Таку комбінованість називають «колажем».
- Він впровадив механізовану скульптуру (що рухається).
- Він відновив традицію забарвлення різьби (поліхромність) і поєднав малярство з різьбою («скульпто-живописи»).
- Він створив скульптури з внутрішнім освітленням.
- Він розширив роль порожнечі («негативного простору») у своїх різьбах. Ці отвори всередині скульптур, створюють ефект прихованої сили.
- Він перший переніс ідеї кубізму та футуризму з малярства до різьби.

Архипенко народився у Києві, а місцями проживання, студій і творчої діяльності протягом життя були Київ, Париж і Нью-Йорк, де жив від 1920-х років до своєї смерті у 1964 р. Ще молодим став на шлях пошуку за новими виразами для різьби. Постійно експериментував, то з новими ідеями, то новими стилями, то з новим матеріалом. Разом створив понад 1000 скульптур.

У творчості Архипенка помітні також **українські впливи**. У багатьох його творах видно відгуки форм, що їх бачимо в орнаментиці

трипільської кераміки та в трипільських статуетках, в скитській різьбі на золотих предметах, в степових статуях «кам'яних бабів» та у візантійських церковних іконах. Крім цього, Архипенко створив кілька скульптур з українською тематикою: бюсти Тараса Шевченка, князя Володимира Великого, Івана Франка в Клівленді та в інших місцях.

Пояснення слів

прозорий — transparent
спрощений — simplified

Вправа-аналіз 8

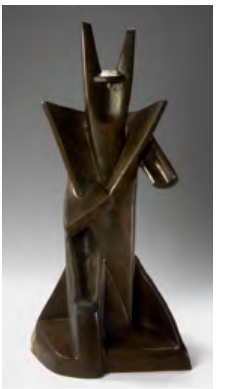
Розгляньте подані тут скульптури Олександра Архипенка та прочитайте думки Архипенка про покликання мистця. Відтак дайте відповіді на питання, що слідують.

Блакитна танцівниця

Медитація

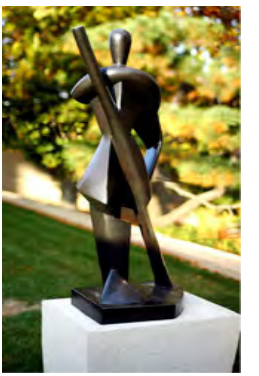
Цар Соломон

Сидяча оголена

Жінка, яка вкладає волосся

Гондольєр

«Світ хотів би, щоб мистець виклав усе, як на долоні руки. Щоб без жодного зусилля зрозуміти усе. Я думаю, що в такому разі не було б ніякої творчости. Мистець, який творить, примушує і глядача до творчості. Він дає глядачеві імпульс, що штовхає його до руху. Коли подати глядачеві тільки символ, він мусить і сам почати творчо думати». — Олександер Архипенко

1. Чи мистецтво Архипенка можна окреслити як реалістичне чи абстрактне? Чому? 2
2. Знайдіть пояснення, чому Архипенко обрав такий напрям у своїй творчості. 2
3. Чи погоджуєтеся з думками Архипенка у цитаті, поданій на попередній сторінці? Чому? 2
4. Виберіть два твори Архипенка та постарайтеся пояснити, як вони виражають назву, яку Архипенко їм дав. 2

Домашнє дослідження: Знайдіть в неукраїнській книжці, енциклопедії або іншому джерелі довідку про Олександра Архипенка. Коротко напишіть своїми словами головні інформації, подані у тому джерелі про Архипенка. Особливо зверніть увагу на те, що пишуть про походження Архипенка, його місце і роль в історії скульптури і його заслуги для різьбарського мистецтва. Пам'ятайте, щоб відмітити джерело, якими користуєтеся. 10

Вправа-аналіз: Оберіть будь-яку скульптуру для аналізу. Дайте відповіді на запитання. 7

1. Назва чи тема скульптури або постаті, яку представляється: 1
2. Автор скульптури: 1
3. З якого матеріалу зроблена скульптура? 1
4. Де вона стоїть? 1
5. В який спосіб зображена постать або тема на скульптурі? (Особливу увагу зверніть на вираз обличчя). 1
6. Чому подобається або не подобається вам ця скульптура? 2